

Số 438 (10 - 2013)
NĂM THỨ HAI MƯƠI
 ISSN 868 - 331X

Chủ nhiệm

PHẠM MAI HÙNG

Tổng biên tập

DƯƠNG TRUNG QUỐC

Phó Tổng biên tập

ĐÀO HÙNG - NGUYỄN HẠNH

Thư ký Tòa soạn

ĐÀO THẾ ĐỨC

Trưởng cơ quan đại diện phía Nam

THÁI NHÂN HÒA

Trị sự

TRẦN HỒNG ĐỨC

Trình bày

TRẦN HỒNG KỲ

Giấy phép xuất bản

363/GPXB Bộ VHTT ngày 8-3-1994

Tòa soạn

216 Trần Quang Khải, Hà Nội

ĐT: 38256588 - Tài khoản số: 030.01.01.000781.9

Email: tapchixuanay@gmail.com

Ngân hàng Thương mại Cổ phần Hàng hải

Chi nhánh Hà Nội

Cơ quan đại diện phía Nam

181 Đê Thám - Q.1 - TP.HCM

ĐT: 38385117 - Fax: 38385126

Email: xuanay@yahoo.com

Tài khoản số: 1600.311.000.483 Ngân hàng

Nông nghiệp & Phát triển Nông thôn Việt Nam

Chi nhánh Sài Gòn

In tại Công ty in Báo Nhân dân TP.HCM

Tổng phát hành

Công ty Trường Phát

179 Lý Chính Thắng, P.9, Q.3, ĐT: 39351751

Phát hành nước ngoài

Công ty XUNHASABA - 25A - B

Nguyễn Bình Khiêm, Q.1, TP.HCM

ĐT: 38241320 - 38292900 - Fax: 84.38.8241321

Giá: 10.000 đ

Bìa 1: Chủ tịch đoàn Chủ tịch Xô viết Tối cao Liên Xô Kliment Voroshilov đón Hồ Chủ tịch tại Matxcova năm 1955

Ban điều tra vụ việc Nguyễn Ái Quốc ở Quốc tế Cộng sản....3
BÁ NGỌC
 Chủ trương của Đảng về vấn đề ruộng đất...8
NGUYỄN THU THỦY
 Luy Lâu - lịch sử và văn hóa.....11
TRẦN ĐÌNH LUYỆN
 Truyền thuyết về Lý Công Uẩn...14
LÊ DOÃN ĐÀM
 Cuộc pháo kích bất ngờ vào Phát Diệm năm 1951.... 17
HUYỀN THỨC CẨN
 Phong trào Phật giáo Việt Nam...21
LÝ VIẾT TRƯỜNG
 Quan hệ thương mại Nhật Bản - Đông Dương...26
NGUYỄN THỊ THANH TÙNG
 Nguyễn Ánh trong cuộc chiến thống nhất lãnh thổ.....31
NGUYỄN DUY CHÍNH
 Nam kỳ phong tục nhơn vật diễn ca...35
CAO TỰ THANH

Ban thẩm tra vụ việc NGUYỄN ÁI QUỐC ở Quốc tế Cộng sản

Bá Ngọc

Trong quá trình 30 năm đi tìm đường cứu nước, Hồ Chí Minh đã từng ba lần 1923 - 1924, 1927 - 1928, 1934 - 1938 sống ở nước Nga Xô viết. Đặc biệt, giai đoạn 1934 - 1938 đã để lại cho Người những kỷ niệm sâu sắc. Biên niên tiểu sử của Người giai đoạn này vẫn đang còn là khoảng trống. Đã có lúc Người phải giải bày về hoàn cảnh của mình: “Trong hoàn cảnh không hoạt động gì”, “đứng ngoài Đảng”... Nhưng, đây là thời kỳ độc đáo của một chân dung chính trị, ẩn mình trong nhiều vấn đề nhạy cảm, thể hiện nổi bật bản lĩnh chính trị Hồ Chí Minh.

Tâm điểm chú ý nhất của giai đoạn này là việc thành lập Ban thẩm tra vụ việc Nguyễn Ái Quốc ở Quốc tế Cộng sản. Đây được xem là trung tâm thu hút mọi vấn đề liên quan trực tiếp đến cuộc đời, sự nghiệp, vận mệnh chính trị của Nguyễn Ái Quốc.

Ban thẩm tra vụ việc Nguyễn Ái Quốc ở Quốc tế Cộng sản được thành lập tháng 2 năm 1936, trong một giai đoạn lịch sử phức tạp, căng thẳng. Đại chiến thế giới lần thứ 2 đang đến gần, các nước tư bản thù địch bao vây quyết

tiêu diệt chính quyền Xô viết ở nước Nga, nội bộ Quốc tế Cộng sản do nhiều lý do khách quan và chủ quan gặp rất nhiều khó khăn, thử thách. Trong bối cảnh lịch sử đó, Đảng Cộng sản Đông Dương phải trải qua những ảnh hưởng khác nhau về quan điểm tư tưởng và đường lối cách mạng Việt Nam. Tình hình chung ít nhiều ảnh hưởng trực tiếp đến từng người cụ thể, đến từng vụ việc cụ thể, nếu như người đó trước đây và hiện tại có “vấn đề” về chính trị hoặc vướng mắc về mặt nào đó liên quan đến tổ chức.

Nguyễn Ái Quốc lúc này đang là học viên Trường Đại học Phương Đông, nhưng lại là tâm điểm chú ý của dư luận trong nội bộ Quốc tế Cộng sản và Đảng Cộng sản Đông Dương, bởi “nghi án” của những vụ việc trước đây như sự kiện thành lập Đảng Cộng sản Việt Nam với tên

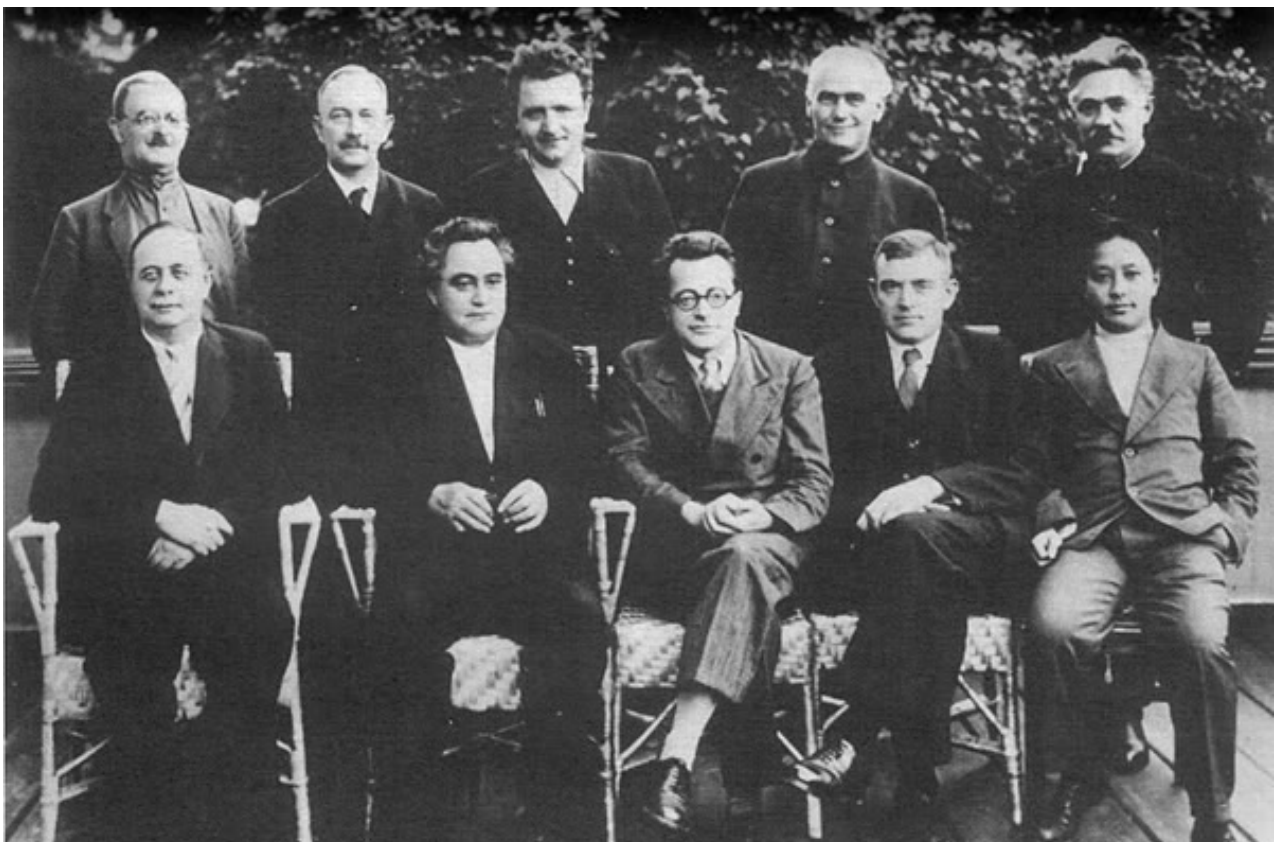
Ban chấp hành QTCS năm 1935.

gọi và chính cương, sách lược vẫn tắt tập hợp địa chủ và tư sản dân tộc là động lực của cách mạng giải phóng dân tộc. Tuy rằng đến ngày nay, đó vẫn là sự sáng suốt và đúng đắn của lãnh tụ Hồ Chí Minh, nhưng thời kỳ đó cho rằng là sai lầm, hữu khuynh, dân tộc chủ nghĩa, tư tưởng tiểu tư sản...

Một loạt dấu hỏi về vụ án Hương Cảng: vì sao chịu án phạt nhẹ, bằng con đường nào để đến được Liên Xô... Đặc biệt bức thư của Ban lãnh đạo Hải ngoại Đảng Cộng sản Đông Dương viết ngày 20/4/1935⁽¹⁾ gửi Quốc tế Cộng sản cung cấp những thông tin cực kỳ nguy hiểm về Nguyễn Ái Quốc. Nội dung thư kết tội Nguyễn Ái Quốc phải chịu trách nhiệm chính về việc hơn 100 Đảng viên của Đảng Cách mạng Thanh niên bị bắt do việc Nguyễn Ái Quốc biết Lâm Đức Thụ trước đây là kẻ phản bội mà vẫn tiếp tục sử dụng; Nguyễn Ái Quốc rất sai lầm khi yêu cầu mỗi học viên cung cấp hai ảnh, họ tên, địa chỉ,

họ tên cha mẹ, ông bà nói chung những người sinh thành và địa chỉ chính xác của 2 đến 10 bạn thân. Những bức ảnh của các học viên do Nguyễn Ái Quốc và Lâm Đức Thụ yêu cầu đều vào tay mật thám. Ở trong nước, ở Xiêm, ở khắp các nhà tù người ta nói nhiều về trách nhiệm của Nguyễn Ái Quốc. Đường lối chính trị của Đảng Cộng sản do Nguyễn Ái Quốc chỉ đạo trước đây bị phê phán gay gắt trong các Đảng viên và quần chúng cách mạng. Đồng chí Tổng bí thư Đảng Cộng sản Xiêm – người học trò trung thành của Nguyễn Ái Quốc, một trong nhiều người nói rằng, trước năm 1930 Nguyễn Ái Quốc chưa phải là Đảng viên Đảng Cộng sản. Trong thư còn nói về sai lầm của Nguyễn Ái Quốc khi hợp nhất các tổ chức cộng sản vào năm 1930, yêu cầu Nguyễn Ái Quốc trong thời gian gần nhất cần viết cuốn sách tự chỉ trích những sai lầm về chính trị của mình.

Có phải do bức thư của Ban

lãnh đạo Hải ngoại là nguyên nhân chính dẫn đến việc thành lập Ban thẩm tra vụ việc Nguyễn Ái Quốc, hay đó chỉ là “giọt nước làm tràn ly”, là cái cớ để những dị nghị âm ỷ lâu nay bùng phát?

Sau khi tiếp nhận được bức thư của Ban lãnh đạo Hải ngoại, đồng chí Vaxiliepna - người trực tiếp phụ trách Đông Dương của Quốc tế Cộng sản đã viết bản Báo cáo đề ngày 29-6-1935⁽²⁾ dài 3 trang gửi Bộ Phương Đông và Vụ Tổ chức cán bộ của Quốc tế Cộng sản: “Đề nghị cần nghiên cứu kỹ nội dung bức thư của Ban lãnh đạo Hải ngoại và cung cấp thêm những thông tin về Nguyễn Ái Quốc để Quốc tế Cộng sản có cơ sở đánh giá chính xác, đầy đủ, toàn diện về Nguyễn Ái Quốc”. Đồng chí Vaxiliepna khẳng định:

“Nguyễn Ái Quốc là người cộng sản Đông Dương đầu tiên, là người rất có uy tín giữa những người cộng sản, là người đã tổ chức các nhóm cộng sản đầu tiên trên cơ sở đó để thành lập Đảng Cộng sản Đông Dương. Khi họp nhất Đảng, Nguyễn Ái Quốc tự nhận mình là đại diện của Quốc tế Cộng sản, mặc dầu Quốc tế Cộng sản chưa trao ủy quyền. Trong thời gian họp nhất Đảng, Nguyễn Ái Quốc đã thành lập Ủy ban lâm thời và đã để xảy ra một số sai lầm như họp nhất một cách máy móc các nhóm cộng sản, không phân định rõ ràng quan hệ với các tầng lớp địa chủ và tư sản... Do đó, uy tín của đồng chí bị giảm sút, đặc biệt, trong đội ngũ những người lãnh đạo của Đảng Cộng sản Đông Dương. Hội nghị tháng 10-1930 của Đảng Cộng sản Đông Dương đã nghiêm khắc phê phán những khuyết điểm của đồng chí. Sau Hội nghị, Nguyễn Ái Quốc đảm nhận công việc liên lạc viên, công tác tại Trung Quốc và Hồng Kông. Trong các bức thư từ Ban lãnh đạo Đảng phản ánh tâm trạng không bằng lòng của Nguyễn Ái Quốc, về công việc của một liên lạc viên bình thường mà luôn thể hiện vai trò lãnh đạo;

đã đưa ra những ý kiến, ghi chú, nhận xét của mình trong các chỉ thị, thông báo của Quốc tế Cộng sản và cản trở những thông tin từ đất nước gửi Quốc tế Cộng sản.

Vera Vaxiliepna, người đồng chí của Nguyễn Ái Quốc

Ngày 6-6-1931, Nguyễn Ái Quốc bị mật thám Anh bắt tại Hồng Kông và bị kết án 2 năm tù giam. Trong thời kỳ này, chúng tôi (Vaxiliepna) liên hệ với luật sư bào chữa thông qua Tổ chức cứu trợ những người cộng sản bị nạn của Pháp, gửi tiền để thuê luật sư bào chữa và luật sư đã tổ chức cho Nguyễn trốn thoát, việc này đã được luật sư nói rõ trong thư gửi chúng tôi. Một thời gian sau đó, có tin là Nguyễn Ái Quốc đã chết trong tù vì lao phổi. Năm 1933, xuất hiện tin rằng Nguyễn Ái Quốc không chết mà được thả tự do và biến mất.

Vào tháng 7-1934, Nguyễn Ái Quốc đến Matxcova. Theo lời kể của Nguyễn Ái Quốc thì khó xác định được vì sao trốn thoát khỏi mật thám Pháp một cách dễ dàng sau án ngồi tù của mình, và vì sao chỉ bị kết án một cách nhẹ nhàng vậy. Tôi đã nhiều lần đề nghị Nguyễn Ái Quốc trình bày bằng văn bản về các việc liên quan đến bị bắt, bị kết án tù, được giải thoát và trở về với chúng ta, nhưng Nguyễn Ái Quốc đã không thực

hiện. Chuyến trở về, theo Nguyễn Ái Quốc kể thì do Vaillant Couturier trong thời gian ở Trung Quốc đã tổ chức giúp đỡ. Tôi nghĩ rằng, tất cả những vấn đề này cần được thẩm tra kỹ lưỡng. Sau khi đến đây, Nguyễn Ái Quốc được cử đi học tại Trường Mác - Lênin cho đến ngày nay. Thống nhất với các đồng chí Míp và Côchenxky chưa thể nắm hết các hoạt động của Nguyễn Ái Quốc, mặc dầu chúng tôi biết rằng, Nguyễn luôn luôn kiên trì phấn đấu. Nguyễn đã nhiều lần yêu cầu tôi trao đổi về việc tổ chức liên hệ với Đảng, đặc biệt, rất quan tâm tới các chuyến đi công tác của các sinh viên, về việc họ đi đâu và với những nhiệm vụ gì. Nguyễn rất khổ tâm và nóng lòng về việc không được tham gia những nhiệm vụ bí mật.

Trong mối quan hệ với các sinh viên, Nguyễn luôn cố gắng đóng vai trò là người thầy, người lãnh đạo, nhưng về lý luận tỏ ra yếu kém và thường xuyên để xảy ra sai sót trong quá trình trao đổi. Trong bản thân Nguyễn chứa đựng nhiều tư tưởng dân tộc chủ nghĩa và tàn dư cũ, những thứ đó có thể chống lại ý nguyện của mình.

Trên đây là những dẫn chứng tôi đã trình bày. Nguyễn Ái Quốc khi tự phê bình tỏ ra bình tĩnh và luôn luôn chấp nhận những tự chỉ trích đó.

Điểm lại những sự kiện và tư liệu, phải chăng cần khẳng định vị trí đại diện trong Đảng của Nguyễn Ái Quốc. Phải chăng Nguyễn Ái Quốc có thể tham gia Đại hội (Quốc tế Cộng sản) như một đại biểu chính thức”. (trích báo cáo của Vaxiliepna).

Bản báo cáo của Vaxiliepna được những người có trách nhiệm trong Quốc tế Cộng sản đọc và nghiên cứu kỹ. Xử lý vụ việc như thế nào đây? Đã có sự trao đổi qua lại giữa Vaxiliepna và các đồng chí trong tổ chức Quốc tế Cộng sản.

Trong những vụ việc liên quan đến Nguyễn Ái Quốc, những việc nào quan trọng, gây tác động

nguy hiểm cần được làm sáng tỏ trước khi Ban thẩm tra thành lập và nhóm họp. Đó là những vụ việc sau:

1. Vì sao biết Lâm Đức Thụ là kẻ phản bội vẫn còn sử dụng?

2. Vì sao thời gian bị bắt ở Hồng Kông bị tòa án kết tội nhẹ và vì sao thoát tù một cách dễ dàng?

3. Bằng cách nào để đến được Matxcova?

Đồng chí Vaxiliepnna đã trực tiếp gặp Nguyễn Ái Quốc trao đổi về những buộc tội có trong thư của Ban lãnh đạo Hải ngoại. Đặc biệt việc vì sao biết Lâm Đức Thụ là kẻ phản bội mà vẫn sử dụng. Nguyễn Ái Quốc trả lời dứt khoát rằng phát hiện Lâm Đức Thụ phản động rất muộn, mãi sau này. Việc này được Tổng bí thư Đảng Cộng sản Đông Dương, đồng chí Hải An (Lê Hồng Phong) đã khẳng định trong báo cáo giải trình về Nguyễn Ái Quốc gửi Quốc tế Cộng sản.

Về việc thời gian bị bắt ở Hồng Kông, vì sao được tòa án kết tội nhẹ và thoát tù một cách dễ dàng, đồng chí Vaxiliepnna đã có trong tay chứng cứ thuyết phục rằng đã liên lạc, gửi tiền thuê luật sư Loseby lo việc Nguyễn Ái Quốc thông qua Hội cứu trợ những người cộng sản bị nạn của Pháp.

Bằng cách nào để đến được Matxcova? Sau khi ra tù, Nguyễn Ái Quốc bắt liên lạc được với người bạn cũ thời kỳ hoạt động ở Đảng Cộng sản Pháp là Paul Vaillant Couturier lúc này đang ở Trung Quốc và được bố trí trở lại nước Nga. Quốc tế Cộng sản đã cử đồng chí Radumopva gặp trực tiếp Vaillant Couturier hỏi về vụ việc và được trả lời là do đồng chí bố trí cho Nguyễn Ái Quốc trở lại nước Nga.

Để chuẩn bị tốt nội dung

làm việc cho Ban thẩm tra, Vaxiliepnna đã viết Bản giải trình dài 6 trang⁽³⁾, tổng hợp tất cả những vụ việc liên quan đến quá khứ, hiện tại của Nguyễn Ái Quốc. Đặc biệt, đã đưa ra những ý kiến cực kỳ có lợi cho Nguyễn Ái Quốc, khẳng định rằng Nguyễn Ái Quốc là người Cộng sản chân chính, hy sinh cống hiến hết mình cho Đảng, không phải là kẻ phản bội, chưa bao giờ có sự liên hệ với mật thám. Dẫn đến việc sai lầm về chính trị, chưa có kinh nghiệm hoạt động bí mật, trình độ lý luận còn yếu... là do chưa được đào tạo cơ bản. Gần đây, Nguyễn Ái Quốc tích cực học tập, nghiên cứu, cố gắng vươn lên để nhận thức đúng bản chất những sai lầm trong quá khứ...

Trong Bản giải trình, Vaxiliepnna đề nghị thành phần Ban thẩm tra có từ 3 đến 5 người có uy tín lớn, trong đó, dứt khoát phải có mặt của Hải An (Lê Hồng Phong) với Bản giải trình về Nguyễn Ái Quốc. Đây là một đề nghị cực kỳ quý báu, như một sự bảo lãnh vận mệnh chính trị trong sạch của Nguyễn Ái Quốc trước Ban thẩm tra của Quốc tế Cộng sản.

Tháng 2 năm 1936, Ban thẩm tra được thành lập, lúc đầu, có 2 ý kiến bút phê của Lãnh đạo Quốc tế Cộng sản:

Ý kiến một, đề nghị Ban thẩm tra có các đồng chí: 1. Manuinxki. 2. Krapxki. 3. Hải An. 4. Vương Minh. 5. Barixta. 6. Raimốp.

Ý kiến hai, đề nghị gồm các đồng chí: 1. Cônxinna. 2. Hải An. 3. Krapxki. 4. Barixta. 5. Xtipannốp.

Đến ngày 19 tháng 2 năm 1936, do có nhiều lý do khác nhau, thành phần Ban thẩm tra chỉ có các đồng chí: Cônxinna, Hải An và Krapxki.

Ban thẩm tra nhóm họp và đi đến những kết luận chính như sau:

1. Đồng chí Nguyễn Ái Quốc đã mắc một số sai lầm nghiêm trọng trong hoạt động bí mật.

Ban thẩm tra yêu cầu đồng chí từ nay không để xảy ra những trường hợp tương tự. Đề nghị đồng chí rút kinh nghiệm bài học này trong hoạt động bí mật sau này.

2. Ban thẩm tra không tìm ra chứng cứ nghi ngờ nào về sự trung thành chính trị của đồng chí Nguyễn Ái Quốc.

3. Hồ sơ vụ việc về Nguyễn Ái Quốc được hủy bỏ.

Bản kết luận đã được Krapxki và Hải An ký.

Sau kết luận của Ban thẩm tra, tưởng chừng vụ việc Nguyễn Ái Quốc đã được giải quyết xong. Nào ngờ, đến tháng 1 năm 1938, khi Nguyễn Ái Quốc tham gia lớp nghiên cứu sinh Viện nghiên cứu các vấn đề dân tộc và thuộc địa, Ban lãnh đạo Viện đề nghị Vụ Tổ chức cán bộ Quốc tế Cộng sản xác minh việc Nguyễn Ái Quốc ra khỏi tù và vào Liên Xô như thế nào. Trong Thư trả lời Viện Nghiên cứu⁽⁴⁾, Vụ Tổ chức cán bộ khẳng định: để giải quyết vụ việc Nguyễn Ái Quốc đã thành lập Ban thẩm tra và đi đến kết luận về sự trung thành chính trị của Nguyễn Ái Quốc; đồng chí Radumopva đã trực tiếp gặp Vaillant Couturier và được khẳng định chuyến trở về Liên Xô là do Vaillant tổ chức; hồ sơ vụ việc Nguyễn Ái Quốc đã được Ban thẩm tra quyết định hủy bỏ. Sau đó, Nguyễn Ái Quốc mới được tiếp nhận làm nghiên cứu sinh Viện nghiên cứu các vấn đề dân tộc và thuộc địa.

Vụ việc Nguyễn Ái Quốc đã lùi xa từ nửa đầu thế kỷ trước, nó như một dấu lặng trong cuộc đời đầy sóng gió của những năm tháng hoạt động ở nước ngoài. Vì nhiều lý do mà đến nay chúng ta chưa tiếp cận được đầy đủ, hoặc chưa xã hội hóa tài liệu lưu trữ thuộc giai đoạn này, do đó, nhận thức về bản chất các sự kiện liên quan đến Nguyễn Ái Quốc gặp nhiều khó khăn.

Thời kỳ này là thời kỳ khó khăn nhất của Nguyễn Ái Quốc,

Nguyễn Ái Quốc (hàng đầu, thứ 2 từ phải) tham dự Đại hội 5 Quốc tế Cộng sản tại Matxcova năm 1924 cùng Joseph Gothon-Lunion (thứ 3) và Leon Trotsky (thứ 4)

nhưng với bản lĩnh chính trị vững vàng Người đã vượt qua. Ngoài ra, cần được xem xét những yếu tố khách quan khác. Trong lúc khó khăn nhất, bên cạnh Nguyễn có những người bạn, người đồng chí hết lòng giúp đỡ, như Vaxiliepna, Lê Hồng Phong, Vaillant Couturier, Manuinxki, Radumopva... Thời điểm thành lập Ban thẩm tra (tháng 2 năm 1936) và trước đó chưa rơi vào thời kỳ cao điểm thanh lọc nội bộ Quốc tế Cộng sản, cho nên xem xét vụ việc chưa đến nỗi quá tả; những người trực tiếp phụ trách phong trào cách mạng Đông Dương hoặc có liên quan đến vụ việc của Nguyễn Ái Quốc chưa bị “xử lý” như Vaxiliepna, Krapxki, Radumopva... Với cái có rất hợp lý “do trình độ lý luận yếu”, Nguyễn Ái Quốc có điều kiện vào trường học suốt thời gian lưu lại ở Liên Xô. Công việc học tập, một mặt nâng cao trình độ lý luận, mặt khác, được giảm bớt tham gia đảm nhận những công việc khác. Đặc biệt trong thời gian cực kỳ khó khăn này, nếu một nhân vật chính trị “có vương tỳ vết” nào đó mà đang đảm nhận nhiệm vụ chính trị thì nguy hiểm rất cao; trường học là nơi “ẩn náu” tốt nhất tránh được mọi cuộc va chạm, đối đầu, dị nghị. Những ai,

đặc biệt là người nước ngoài, đảm nhận vị trí trong bộ máy Quốc tế Cộng sản thời kỳ này phải đối mặt với sự nguy hiểm của chiến dịch “thanh trừng nội bộ”. Nguyễn Ái Quốc không có danh sách trong bộ máy Quốc tế Cộng sản, không đảm nhận công việc cụ thể nào “mà chỉ lo học hành”.

Một yếu tố cực kỳ quan trọng, đó là tầm ảnh hưởng, tiếng tăm của Nguyễn Ái Quốc trên chính trường quốc tế. Khi xử lý vụ việc Nguyễn Ái Quốc, rõ ràng những người có trách nhiệm trong bộ máy Quốc tế Cộng sản luôn tỏ thái độ kính nể và thận trọng. Có những việc phải cử người ra nước ngoài để thẩm tra, xác minh. Ngay cả Vaxiliepna cũng phải thừa nhận: “Tôi từng biết tiếng tăm của đồng chí Nguyễn trước khi làm việc trực tiếp với đồng chí”.

Cũng phải thừa nhận rằng, ít người trong thời kỳ này khi có “tỳ vết chính trị” được thành lập Ban thẩm tra để giải quyết một cách thận trọng như trường hợp Nguyễn Ái Quốc. Phần lớn rơi vào trường hợp này thường bị xử lý “tiền trạm hậu tẩu”.

Thời điểm khó khăn nhất là lúc bản lĩnh Nguyễn Ái Quốc tỏa sáng. Vì sao một số nhân vật lãnh đạo Đảng nhiều lần nhắc Nguyễn

Ái Quốc viết bản tự chỉ trích về tư tưởng dân tộc chủ nghĩa, biệt phái tiểu tư sản, sai lầm về đấu tranh giai cấp... nhưng Nguyễn Ái Quốc không phản ứng, không giải bày, chấp nhận nó trong im lặng. Nếu viết ra thành văn bản tức là chấp nhận thất bại, tự đầu hàng, biết đâu là cái cớ cho kẻ khác lợi dụng... Tư duy nhìn xa trông rộng của thiên tài là ở chỗ đó.

Lịch sử luôn luôn đúng. Hồ Chí Minh luôn đứng về phía lịch sử và làm nên lịch sử ở những thời khắc lịch sử. ■

CHÚ THÍCH:

1. Thư Ban lãnh đạo Hải Ngoại gửi Quốc tế Cộng Sản ngày 20-4-1935. Bút tích tiếng Pháp, ký hiệu lưu trữ 495-154-699.

2. Báo cáo của Vaxiliepna gửi Bộ Phương Đông, Vụ tổ chức cán bộ của Quốc tế Cộng sản ngày 29-6-1935. Ký hiệu lưu trữ 495-201-01 tờ số 154 đến 156.

3. Báo cáo giải trình của Vaxiliepna gửi ban Phương Đông và Vụ tổ chức cán bộ ký hiệu lưu trữ 495-201-01 tờ số 143 đến 148.

4. Thư của Vụ tổ chức cán bộ gửi Viện nghiên cứu các vấn đề dân tộc thuộc địa đề ngày 8-2-1938, ký hiệu lưu trữ 495-201-01 tờ số 134.